

बार्हस्पत्यो भरद्वाजः। पूषा। त्रिष्टुप्, २ जगती।

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि।

विश्वा हि माया अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥ ६.०५८.०१

ते- तव । शुक्रम्- शुभ्रं रूपम् । अन्यत्- एकम् । यजतम्- सङ्गतिकारकं कृष्णम् । अन्यत्- इतरत् ।
अहोरात्रे उच्येते । दैवीप्रज्ञा मनुष्यप्रज्ञेति द्वे रूपे । विषुरूपे- विषमरूपे । अहनि- अहोरात्रे । द्यौः-
नभः । इव । असि- भवसि । स्वधावः- आत्मवन् । विश्वाः- सर्वाः । हि- खलु । मायाः- प्रज्ञाः ।
अवसि- रक्षसि । पूषन्- पोषक सूर्य । ते- तव । रातिः- दानम् । इह- अत्र । भद्रा- कल्याणम् ।
अस्तु- भवतु ॥१॥

अजाश्वः पशुपा वाजपस्त्यो धियंजिन्वो भुवने विश्वे अर्पितः।

अष्ट्रां पूषा शिथिरामुद्वरीवृजत्संचक्षाणो भुवना देव ईयते ॥ ६.०५८.०२

अजाश्वः- गतिशीलप्राणतुरगसम्पन्नः । पशुपाः- गोपालः । वाजपस्त्यः- सम्पद्युक्तगृहसम्पन्नः ।
धियंजिन्वः- बुद्धिप्रीणयिता । विश्वे- सर्वे । भुवने- जगति । अर्पितः- व्याप्तः । पूषा- पोषकः सूर्यः ।
अष्ट्राम्- आराम् । शिथिराम्- शिथिलाम् । उद्वरीवृजत्- उद्यच्छन् । भुवना- लोकान् । सञ्चक्षाणः-
सम्यक् पश्यन् । देवः- द्योतनशीलः । ईयते- गच्छति ॥२॥

यास्ते पूषन्नावो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति।

ताभिर्यासि दूत्यां सूर्यस्य कामेन कृतं श्रव इच्छमानः ॥ ६.०५८.०३

कामेन कृत- यजमानस्य इच्छया दैत्ये स्थापित । अथवा सत्सङ्कल्पभूत । कामेनैव सङ्कल्पः कृतः ।
पूषन्- पोषक सूर्य । श्रवः- श्रुतिम् । इच्छमानः- कामयन् । याः । ते- तव । नावः- नौकाः ।
हिरण्ययीः- दीप्ताः । अन्तः समुद्रे । अन्तरिक्षे चरन्ति । आध्यात्मिके तु चित्तसमुद्रे प्राणमयकोशे

वा चरन्ति । ताभिः । सूर्यस्य- स्वस्वरूपस्य सवितुः । दूत्याम् । यासि- गच्छसि । आध्यात्मिके
सूर्य आत्मा लक्ष्यभूतः । स एवात्मप्रापकमार्गे मार्गबन्धुः पोषकः पूषेति कथ्यते ॥३॥

पूषा सुबन्धुर्दिव आ पृथिव्या इळस्पतिर्मघवा दस्मवर्चाः ।

यं देवासो अददुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसं स्वञ्चम् ॥ ६.०५८.०४

पूषा- पोषकः । दिव आ पृथिव्याः- द्यावापृथिव्योः । सुबन्धुः- सहायकः । इळस्पतिः-
वाक्पतिरन्नपालको वा । मघवा- सम्पद्धान् । दस्मवर्चाः- दर्शनीयवर्चाः । यम् । कामेन कृतम्-
यजमानस्य कामेन स्थापितम् । सत्सङ्कल्पभूतम् । तवसम्- बलिनम् । स्वञ्चम्- शोभनरूपम् ।
सूर्यायै- उषसे । देवासः- देवाः । अददुः- अयच्छन् ॥४॥